

การกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย¹

สุรพงษ์ วัชรไทย²

จากการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษ และการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะเหตุการณ์และหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์และการแบ่งประเภทเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานอื่นๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่าความเป็นมาของการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์นั้นมาจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนหรือทดแทนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นตามหลักตาต่อตาฟันต่อฟัน (A tooth for a tooth an eye for eye) ซึ่งเป็นการลงโทษที่คำนึงถึงสัดส่วนของการลงโทษกับการกระทำความผิดอันเป็นแนวคิดเรื่องการลงโทษของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม และปัจจัยของการกำหนดเหตุการณ์ประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ตัวผู้ถูกกระทำความผิด ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอด้วยเหตุในเรื่องของอายุ หรือเหตุในทางกายภาพ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ และคนพิการ หรือปัจจัยในเรื่องลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรง เช่น การร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือการกระทำความผิดโดยใช้อาวุธ ปืน หรือวัตถุระเบิด หรือปัจจัยในเรื่องของสถานที่กระทำความผิดที่มีความสำคัญ เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยการนำเอาเหตุการณ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นมาใช้บังคับ ซึ่งบัญญัติไว้เพียง 7 กรณี คือ การฆ่าบุพการี การฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ และการฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว การฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน การฆ่าผู้อื่นโดยทรนหรือโดยกระทำการทารุณโหดร้าย การฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น และการฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกับลักษณะของการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่เป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ง่าย มีลักษณะของการกระทำความผิดที่หลากหลายที่เกิดเป็นปัญหาความรุนแรงในสังคมของไทยในปัจจุบัน จึงทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิด

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์พิมพ์ใจ รื่นเรือง

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ยังไม่เหมาะสมได้สัดส่วนกับการกระทำหรือเจตนาของผู้กระทำความผิดในหลายลักษณะ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ การทำร้ายร่างกายต่อบุคคลซึ่งมีความอ่อนแอ หรือมีความบกพร่องซึ่งรัฐต้องให้การคุ้มครองดูแล อันได้แก่ เด็ก หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ นั้น โดยเหตุปัจจัยในเรื่องของอายุ หรือความอ่อนแอ ความบกพร่องทางกาย ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถดูแลปกป้องตนเองหรือหลีกเลี่ยงจากการถูกทำร้ายร่างกายได้เช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป จึงันเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเลือกที่จะกระทำความผิดต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าว เพราะมีโอกาสในการกระทำความผิดสำเร็จมากกว่า กระทำความผิดที่ง่ายกว่า รวมทั้งมีโอกาที่จะถูกจับกุมลงโทษที่น้อยกว่า รวมถึงเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากการถูกทำร้ายร่างกายที่บุคคลดังกล่าวได้รับยังได้รับเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจซึ่งมากกว่าคนปกติ เพราะความเข่าวร้าย ความบกพร่องพิการ การฟื้นฟูร่างกายภายหลังถูกทำร้ายร่างกายก็ยังเป็นไปได้ช้าเมื่อเทียบกับคนในวัยฉกรรจ์ นอกจากนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ แต่เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญากลับมิได้บัญญัติเป็นเหตุฉกรรจ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้น

ปัญหาประการที่สอง คือ การร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือการชักชวนกันไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือการทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยใช้อาวุธ ปืน หรือวัตถุระเบิดนั้น โดยสภาพและลักษณะของการกระทำยอมทำให้ผู้ที่ถูกทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บที่รุนแรงกว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นเพียงลำพังคนเดียว หรือทำให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง อีกทั้งยังพบว่ามีการทำร้ายร่างกายในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้งจนกลายเป็นปัญหาของสังคม แต่ประมวลกฎหมายอาญากลับมิได้บัญญัติเป็นเหตุฉกรรจ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้น

ปัญหาประการสุดท้าย คือ การทำร้ายร่างกายผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาคึ่งเป็นคู่ฉริ หรือบุคลากรทางการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเกิดขึ้นในโรงพยาบาลนั้น ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อตัวผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาคึ่งมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตหรือพิการ หรือกระทบต่อบุคลากรทางการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการดูแลรักษาชีวิตของคนป่วยด้วยจิตใจที่ดี กลับได้รับความไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบทั้งในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และสภาพจิตใจทำให้แพทย์และพยาบาลซึ่งต้องทำงานหนักเพื่อดูแลชีวิตของผู้ป่วยและอยู่ในภาวะที่ขาดแคลนอยู่แล้ว ต้องพักเพื่อรักษาตัว ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติงาน จนถึงขั้นตัดสินใจที่จะเปลี่ยนอาชีพ แต่ประมวลกฎหมายอาญา กลับมิได้บัญญัติเป็นเหตุฉกรรจ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ผู้ศึกษาพบว่า มีแนวทางการแก้ไข ตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กรณีทำร้ายร่างกายบุคคลผู้มีความอ่อนแอโดยสภาพ นั้นคือ เด็กซึ่งมีอายุเก้ำปี ผู้สูงอายุซึ่งมีอายุหกสิบปีขึ้นไป ผู้พิการ และหญิงมีครรภ์ โดยผู้กระทำความผิดต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุฉกรรจ์เหล่านี้

2. กรณีการทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธ ปืน วัตถุระเบิด ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถทำอันตรายต่อผู้เสียหาย ได้ถึงชีวิตหรืออันตรายสาหัส และมีความเสี่ยงต่อการก่อความเสียหายต่อบุคคลภายนอกในวงกว้าง

3. กรณีทำร้ายร่างกายในสถานที่สำคัญ คือ โรงพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าไปได้โดยชอบธรรม และมีผู้ที่มีความเสี่ยงต่อความเป็นความตาย

4. กรณีทำร้ายร่างกายโดยร่วมกระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อเป็นมาตรการยับยั้งป้องปรามมิให้มีการร่วมกันเพื่อกระทำความผิด อันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำที่ร้ายแรงกว่าการทำร้ายร่างกายเพียงคนเดียว

5. กรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296 ดังที่กล่าว มาแล้วนั้น โดยเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายแตกต่างหากจากความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิด เจตนาหรือความมีจิตใจชั่วร้ายของผู้กระทำผิดที่แตกต่างกัน ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาได้มีการแยกความผิดต่อร่างกายออกจากความผิดต่อชีวิตแล้ว โดยการนำเหตุการณ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นมาบัญญัติเป็นเหตุการณ์ในความผิดต่อร่างกาย รวมทั้งควรมีการแก้ไขกฎหมายอื่น ๆ ให้สอดคล้องกัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 298 ซึ่งบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นอันตรายสาหัสได้ บัญญัติโดยได้อนุโลมให้ใช้เหตุการณ์ในความผิดต่อชีวิตตามมาตรา 289 ซึ่งหากมีการแก้ไขเหตุการณ์ในความผิดต่อร่างกายตามมาตรา 296 แล้วนั้นก็ควรบัญญัติ มาตรา 298 ให้มีความสอดคล้อง โดยทั้งนี้เห็นว่าให้นำเหตุการณ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296 เป็นเหตุการณ์ในความผิดต่อร่างกายซึ่งมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน จึงสามารถนำไปบังคับใช้เช่นเดียวกันได้ ดังนั้น จึงอาจแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 298 ให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296 มาบังคับใช้เช่นเดียวกันได้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. กฎหมายอาญาภาค 1 เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทกรุงสยามพับลิชชิ่ง จำกัด, 2562.

คณพล จันทน์หอม. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดเล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561

คณิต ณ นคร. พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.

จิตติ ดิงศรัทีย. กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3. กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา, 2545.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป. กรุงเทพฯ, 2555.

ปกป้อง ศรีสนิท. กฎหมายอาญาชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.

อุทัย อาทิวะ. ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด วิ.เจ.พรินติ้ง, 2558.